

У НОМЕРІ:

Презентація книги

2 СВІТОВІ ЛІДЕРИ ОСВИТИ
ПРО АКТИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ
(презентація книжкового скарбу)
Маслова І. М.

9 «У ХОЛОДНОМУ ЯРУ БУЛО ГАРЯЧЕ»
(Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»)
Северин В. В., Роженко Т. П.

Практичний досвід

12 «КНИГИ — МІСТ У СВІТ ЗНАНЬ» —
СУЧАСНА, ДІЯЛЬНА КНИЖКОВА ІНСТАЛЯЦІЯ
Сластіна В. О.

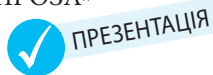
Усний журнал

13 «РІЧКО, РІЧКО — ЯКУ НАЗВУ МАЄШ?...»
Швайчак А. Г.

Інтегрований урок

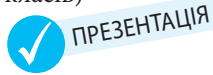
17 «ЛЮБИ, ВИВЧАЙ РІДНУ МОВУ!»
(Мовознавчий турнір
для учнів 6-х класів)
Чернігов Н. В.

19 «Я, ПАНІ СУЧАСНА ДИТЯЧА ПРОЗА»
(урок позакласного читання)
Хлановська Н. В., Крупа Н. П.

ПРЕЗЕНТАЦІЯ

28 «Я БАЧУ СІВЕРЩИНУ ЧЕРЕЗ КРАПЕЛЬКУ РОСИ»
(виховна година для учнів 1–4-х класів)
Шевченко С. Г., Ковтун О. М.

ПРЕЗЕНТАЦІЯ

Масові заходи в бібліотеці

32 УКРАЇНСЬКІ ВЕЧОРНИЦІ
(сценарій свята)
Василенко О. М.

Проект

35 ЧОРНОБИЛЬСЬКА ТРАГЕДІЯ
В ІСТОРІЇ ТА МИСТЕЦТВІ
(пам'яті трагічних подій 1986 року в Чорнобилі)
Тимченко Г. Ф., Решова В. І.

Бібліотечний урок

42 ЗИМА — ПРЕКРАСНА ПОРА РОКУ!
Геревич Н. О.

45 «ПІВДЕННА МУЗА»
(краєзнавча вікторина-знайомство
для учнів 8–9-х класів)
Кость Л. М.

ПРЕЗЕНТАЦІЯ

Кольорова вкладка

ДИТИНСТВО — СВІТ ОСОБЛИВИЙ
(сучасна українська дитяча література)

Г. Ф. Тимченко, завідувачка бібліотеки; В. І. Решова, викладач музичного мистецтва та сольфеджіо, викладач-методист СШ з поглибленим вивченням окремих предметів № 133 «Лицей мистецтв», м. Харків

ЧОРНОБИЛЬСЬКА ТРАГЕДІЯ В ІСТОРІЇ ТА МИСТЕЦТВІ (пам'яті трагічних подій 1986 року в Чорнобилі)

Виховний проект для учнів 7-го класу

Розробка проекту: Тимченко Ганна Федорівна.

Керівник проекту: Решова Валентина Ігорівна.

Цілі:

- ✗ *поглибити* знання учнів про трагічні події 26 квітня 1986 року в Чорнобилі та героїв-ліквідаторів;
- ✗ *розвивати* творче мислення, спостережливість, увагу; вміння аналізувати та робити висновки; навички виразного читання віршів та прози; вокального співу в ансамблі;
- ✗ *виховувати* ціннісне ставлення до людського життя, держави та суспільства; зацікавлення до української та зарубіжної літератури, музичного мистецтва та пісні.

Обладнання: фортепіано, CD-програвач, аудіозаписи музичних творів та інструментального супроводу пісень, фрагменти фільмів, мультимедійний проектор та екран.

Тип проекту: короткотривалий;

- ✗ за характером діяльності — творчо-пошуковий;
- ✗ за предметно-змістовою галуззю — міжпредметний;
- ✗ за характером координації — безпосередній;
- ✗ за характером контактів — серед учнів класу;
- ✗ за кількістю учасників — груповий.

Форма презентації: усний журнал.

Навчальні предмети: історія, література, мистецтво.

План виконання проекту

I етап — підготовчий

Визначення теми, мети, навчальних предметів, тривалості проекту.

II етап — планування

1. Формування учнівських груп для пошукової діяльності («Історики», «Літературознавці», «Мистецтвознавці»).
2. Добір необхідного матеріалу.
3. Пошук відповідних віршів.
4. Ознайомлення з творами українських та зарубіжних письменників, присвяченими трагічним подіям у Чорнобилі; з музикою та піснями українських та зарубіжних композиторів; з творами українських та зарубіжних художників, присвяченими подіям у Чорнобилі.

III етап — реалізація проекту

1. Створення учнями плану роботи над проектом.
2. Опрацювання джерел інформації.
3. Розподіл обов'язків між учнями.
4. Виконання пошукової роботи.

“ Сучасність.
Спогади. Минуле.
Історія.
Вчорашній день.
Чорнобильці — були,
заснули.
Нащадки —
вирости тепер.
Т. Мандич

5. Вивчення матеріалу (важливої інформації, віршів, пісень, фільмів, книг та творів образотворчого мистецтва).
6. Проведення презентації — усного журналу.

IV етап — захист проекту. Оцінювання проектної діяльності.

Підсумки

Дійові особи (учні 7-го класу): ведучий, ведуча, групи — «Історики», «Літературознавці», «Мистецтвознавці» (по 8 осіб).

ХІД ЗАХОДУ

Люди, не проспійть!

Атомне століття раною горить.

Кличе кожне серце з злом на боротьбу,

Щоб зустріли люди вранішню зорю.

Захід відбувається в урочисто оформленій актовій залі, де збираються учні, їхні вчителі та батьки.

У виконанні учасників заходу звучить пісня Н. Май «Чорнобильська біда».

Ведучий. Сьогодні ми зібралися, щоб підсумувати пошукову діяльність учнів 7-го класу, які вивчали та досліджували матеріали за темою «**Трагедія Чорнобиля травня 1986 року в історії та творах мистецтва**».

Учні були поділені на три групи. Кожна мала дослідити (згідно зі своїм профілем) джерела інформації та підготувати відповідні звіти — презентації.

Ведуча. 26 квітня — це найтрагічніша дата в історії нашого народу. Адже цього дня 1986 року сталася жахлива подія — вибух атомного реактора на Чорнобильській АЕС. Цей трагічний випадок старалися замовчати перед світом, але страшна радіація, яку вітер поніс на північ, стурбувала шведські, фінські та норвезькі урядові кола, які почали бити тривогу.

Не знали про катастрофу і люди в Україні, які вийшли в Києві на першотравневу демонстрацію, відпочивали з дітьми на природі, садили картоплю на городах...

Пам'ять знову і знову повертається до цієї страшної дати, коли пожежники через чотири хвилини після аварії вступили в жорстокий і смертельний бій з розбурханою атомною стихією.

Групи починають свої звіти.

ЗВІТ ГРУПИ «ІСТОРИКИ»

1-й учень. Чорнобиль. Це слово знає весь світ. Це назва невеличкого районного центру, що в 130 км від Києва. Заснований іще за часів Київської Русі, стародавній Чорнобиль дав свою гірку назву потужній атомній електростанції, будівництво якої було роз-

почато 1971 року. 1983 року вже працювало 4 енергоблоки цієї електростанції із запланованих шести.

2-й учень. Але в історію Чорнобиль увійде назавжди як місто, що дало назву одній з найбільших в історії людства катастроф. Серед природних і техногенних катастроф, які сталися упродовж історії людства, Чорнобильська займає особливе місце. Вона засвідчує всемогутність і безсилля людини.

3-й учень. Для України, для всіх, хто причетний до трагедії Чорнобиля та її наслідків, час ніби розділився на дві частини: до 26 квітня 1986 року і після нього. У ніч з 25 на 26 квітня 1986 року о першій годині 23 хвилини над четвертим реактором Чорнобильської атомної електростанції нічну пільму розірвало полум'я.

4-й учень. Першими до реактора за тривогою прибули пожежні з охорони АЕС на чолі з 23-річним начальником караулу лейтенантом Володимиром Правиком.

За ними незабаром прибув і караул з охорони міста Прип'яті, командиром якого був 22-річний лейтенант Віктор Кібенок. Їх було 28 — пожежних Чорнобиля. Ніхто з них не здригнувся, не відступив; і кожен гідний того, аби про нього говорили, писали, пам'ятали. Про кожного.

Ведучий

Коли зловісна блискавиця

Сторуко в серце уп'ялася,

І опалила ваші лиця,

І в танці дикому зайшлась,

Коли вже й хмари спопеліли

У знавіснілому вогні, —

Ви смерть приборкати зуміли

На тім, останнім, рубежі.

Ведуча

Героям Чорнобиля

Не віддали їй на погаль

Світанків наших ніжний щем,

Ви, як один, супроти стали,

Пекельним січені дощем.

У тій жорстокій веремії

Ви до кінця тримали бій

І пронесли свої надії

Крізь вогнецвіт своїх надій.

Шумлять жита, як і раніше,

Пливуть у небі літаки...

За вас історія допише

Суворі подвигу рядки.

В. Задворний

Перегляд відеоролика «Перші ліквідатори ЧАЕС».

5-й учень. Ніхто не підозрював, що вибухнуло і загорілося атомне паливо. Володимир Правик кинув свій загін на дах палаючого машинного залу, де були турбіни і звідки йшли кабелі високовольтних ліній. Ці герої першими у світі гасили небезпечне атомне полум'я. Через 20 хвилин їм на допомогу прийшов командир воєнізованої пожежної частини Леонід Телятников. Він згодом напише: «...Зруйновано апаратне відділення. Горить покриття блоку. По зовнішній драбині я піднявся на дах машинного залу. Хлопці чаділи від їдконого диму, чоботи вгрузали в кип'ячий бітум».

6-й учень. За кілька хвилин після пожежі прибули на поміч пожежники з Чорнобиля. Вони ставили свої машини навколо палаючого реактора, не мали ніякого захисного одягу. Голіруч шлангами лили воду в розжарене черево атомного монстра. Вода ця миттю розкладалась на кисень і водень, що ще більше виносило радіацію назовні. Після вибуху реактора всю вимірювальну апаратуру на АЕС зашкалило. Приладів для вимірювання радіації не було. У цю страшну ніч у Прип'яті в лікарні працювали лікар Валентина Білокінь та фельдшер Олександр Скачок.

7-й учень. О 4 годині 50 хвилин пожежу було локалізовано. Опромінених пожежників відвезли в Москву. Московські лікарі за допомогою американського лікаря доктора Гейла провели операції з пересадки кісткового мозку. Але й це не допомогло. За 20 кілометрів від Москви на Читинському цвинтарі поховано 33 українці. Серед них Володимир Правик, Віктор Кібенюк, Володимир Тишюра, Микола Ващук, Володимир Ігнатенко, вдячна пам'ять про яких буде вічною, бо тільки завдяки цим героям вдалося скоротити масштаби аварії, попередити вибух ще одного реактора.

8-й учень. Володимир Правик першим зробив крок назустріч атомній біді й боровся з нею, поки не знепритомнів. Лікарям удалося врятувати життя Леоніда Теляникова, який був у відпустці та, викликаний по телефону, продовжував гасіння пожежі. Але і його життя було недовгим. Він помер 2004 року від наслідків опроміювання у віці 53 років. 27 квітня для участі в ліквідації аварії було залучено уже 1185 працівників міліції, 99 пожежників, 850 військовослужбовців внутрішніх військ. 27 квітня урядова комісія прийняла рішення про евакуацію населення Прип'яті. За дві години її було закінчено. А в місті проживало 50 тисяч жителів. 29-го почалася евакуація

з тридцятикілометрової зони. У ті дні різко підвищився радіаційний фон і в Києві. На жаль, про це повідомили не відразу. Реактор тлів до 6 травня, а лише 16 числа почалася евакуація дітей з Києва.

Ведучий. Ми дізналися про історію подій того страшного дня. А яке відображення вони знайшли в літературі?

ЗВІТ ГРУПИ «ЛІТЕРАТУРОЗНАВЦІ»

Книжкова виставка «Мужність і біль Чорнобиля».

1-й учень. Тема Чорнобильської трагедії знайшла місце у творах українських поетів. Назвемо лише деяких з них:

- ✘ Іван Драч «Чорнобильська мадонна», «Ніж у Сонці», «В мікрофон криниці».
- ✘ Ліна Костенко «Атомний Вій опустив бетонні повіки...».
- ✘ Борис Олійник «Сім».
- ✘ Микола Сингаївський «Обпалена мужність».
- ✘ Леонід Горlach «Зона».
- ✘ Дмитро Павличко «Листок».

2-й учень. Майже одночасно, у 1987–1988 роках, з'являються документальна повість Юрія Щербака «Чорнобиль» та роман Володимира Яворівського «Марія з полином у кінці століття». В основі сюжету останнього — історія сім'ї Мировичів, де автор простежує вплив катастрофи не лише на одну родину, а й на життя всього навколишнього селянства.

Чорнобильській темі присвячено також одну з прозових збірок Євгена Гуцала «Діти Чорнобиля».

Ведуча

Малиновий дзвін

Ви чули, як плаче спустошена Прип'ять,
За скоєний гріх розп'ята живцем,
Прип'ята до неба, щоб вічності випить,
Щоб вмити від бруду змарніле лице?
Регочуть вони малиновим дзвоном,
Вбиваючи блиск нерозкритих очей,
Ридає вночі божевільна мадонна,
Приймаючи з лона холодних дітей
В бездонність ночей.
І тихо ступає життя у полин,
І лине Чорнобильський дзвін.

А. Багряна

3-й учень. «В глуху ніч Насті наснився лихий сон.
Звідкілясь узялась чорна ріка і залила все довкола.
Залила вулиці її села, затопила хати, проковтнула
ліс, луги, поглинула Прип'ять. А в тій річці — тисячі людей: старі, молоді, діти, немовлята. Настя

бачить їхні сповнені жахом і криком лиця, а голосів не чути. Як у німому кіно. Одна жінка підняла своє дитя у білесенькій льолі аж до неба — чистий тобі ангел. Тільки нікому взяти те дитя з її рук. Чорні боруни накрили все і всіх, накрили молоду матір, а янголя у білій сорочечці пішло по верхню ненажерливої ріки, світлячи сяйливим волоссячком, як німбом».

Так починається оповідання Катерини Мотрич «Політ журавлів над нетолочиними травами» із книги «Перед храмом любові і болю», що відкривається болісною присвятою — «І мертвим, і живим, і ненародженим жителям чорнобильського Полісся».

4-й учень

Жилося легковажно, жилося безбережно:
Та вибух дістав нас — пожежа!
Сади очманіло квітують, бентежно,
А в дзвін вітрів — пожежа!

Книга Лідії Віриної «Тієї вогняної ночі» — це не тільки біографічна оповідь про хлопців-пожежників, що ціною власного життя рятували світ, а й дослідження витоків проявленого героїзму. Автор досягає цього, вводячи в текст щоденникові записи, а також свідчення знайомих, очевидців.

5-й учень. Це згодом у характеристиці Володимира Правика з'являється словосполучення «мужня людина, герой». А в книзі Галини Ковтун «Я писатиму тобі щодня» він — звичайний хлопець: школяр, курсант, лейтенант-пожежник. За листами Володимира Правика до своєї нареченої, а згодом дружини Надії, вміщеними в книзі, можна писати біографію тих днів. І його біографію — становлення, змушнення, входження в службу, біографію його щасливого сімейного життя, що обірвалося трагічно і раптово — аварією на Чорнобильській АЕС.

Ведучий. Уривок із листа Володимира Правика з московської клініки (травень 1986): «Живу я добре. Поселили нас у клініці для огляду, як ви знаєте. Тут усі, хто тоді був там. Так що мені весело, адже мій караул увесь при мені. Ходимо, гуляємо, милуємося вечірньою Москвою. Одне погано, що милуватися доводиться через вікно. І це триватиме, мабуть, місяців півтора-два. На жаль, тут такі закони: доки все не обстежать, не випишуть.

Надійко, живи у батьків, я приїду прямо туди. Та ще хай моя дорога теща підшукає для мене роботу, щоб я міг перевестися. Надійко, ти читаєш мого листа і плачеш. Не треба, витри сліз-

ки, усе обійшлося добре, ми ще проживемо до ста літ, і донечка наша ненаглядна тебе переросте разів у три...»

Скільки треба мужності, людяності, любові, щоб так спокійно вимовити своє останнє слово прощання.

6-й учень. Поема «Чорнобильська мадонна» Івана Драча «Храм Сонця» була написана 1987 року. На відміну від інших авторів, поет не вдається до перебігу жахливих подій, а прагне їх висвітлити крізь призму людського горя, показати понівечену людську долю на перехресті конкретного життя та всесвітньої історії. Поема-мозаїка «Чорнобильська Мадонна» постала як спокута й прозріння.

Всі криниці в целофанових капшуках,
Всі колодязі загушковані
Питали тоді одне-однісіньке:
Де знайти кілометри целофану
На рукотворне Київське море
Чи бодай на Десну зачаровану,
З якої Київ п'є воду?!

7-й учень. Герої повісті відомого українського письменника Юрія Щербака «Чорнобиль» — реальні люди: пожежники, вчені, робітники, лікарі, військовослужбовці, церковнослужителі, іноземці. Звела, об'єднала цих, досі не знайомих людей, подія, що приголомшила світ: аварія на Чорнобильській атомній електростанції. Тоді, під час ліквідації наслідків аварії, автор часто бував на АЕС, мав численні зустрічі з учасниками «опору атомній стихії». Враження від побаченого, почутого лягли в основу документальної повісті. Письменник розкриває подробиці аварії, аналізує факти, вчинки фізиків, медиків, авіаторів, персоналу АЕС. При цьому особливу увагу він зосереджує на причинах, які призвели до вибуху четвертого реактора.

Ведуча. Автор зазначає: «Чорнобиль сприйняв я не тільки як своє особисте нещастя, а як найважливішу після Великої Вітчизняної війни подію в житті мого народу. Ніколи не пробачив би собі мовчання.

Адже чорнобильський вибух увів людство в новий період розвитку цивілізації, про можливість якого лише смутно, інтуїтивно здогадувалися письменники-фантасти».

Ведучий

Чорнобильське літо
Софіє! Богдане! Із-під копита
Втікає майдан.
Хто залишиться з вами?

А син маленький так тихо пита:
 — Куди це ми їдемо, мамо?
 Не знаю. Мовчу. Темнота. Сліпота.
 Розстріляні хмари, і сонце з громами.
 А син мене знову і знову пита:
 — До кого ми їдемо, мамо?
 У київським небі здригнувся літак.
 Немов до Дніпра — до віконць — губами
 Малі серденьята не в такт і не так
 Забились.
 — Ми більш не повернемось, мамо?

Л. Оленівська

8-й учень. Чорнобильської трагедії, або Зони відчуження, так чи інакше торкалися американські письменники Фредерік Пол, Мартін Круз Сміт, Джим Шепард, Джеймс Роллінз та болгарський літератор Георгі Тенев.

Одним із найбільш цікавих творів є п'єса канадця Філіпа Ландрі «Повернення до Прип'яті». 2011 року її демонстрували на Фестивалі альтернативного театру і навіть номінували на нагороду «Досягнення року».

Ведуча. Чорнобильська катастрофа стала знаковою не тільки для тих, хто потрапив у зону радіації. Вона стала знаковою катастрофою ХХ століття. Це відчули та передали у своїх творах художники, композитори, митці.

Звучить пісня «Знак біди» (слова Михайла Ткача, музика Олександра Осадчого).

ЗВІТ ГРУПИ «МИСТЕЦТВОЗНАВЦІ»

1-й учень. 1986 року композитор вірменського походження Мікаел Таривердієв був у Києві й Чорнобилі. Він виступав перед тими, хто працював над тоді ще не прикритим до кінця саркофагом Чорнобильської АЕС. Він не планував нічого писати із цього приводу. Але Чорнобиль став і його трагедією, яку він бачив і не зміг пережити. Тому через півроку після цієї поїздки Симфонія для органу «**Чорнобиль**» з'явилася сама собою, неначе була почута і записана композитором. Не випадково дві частини твору названі «Зона» і «**QUO VADIS?**» — «Куди йдемо?».

Звучить фрагмент частини («Зона») симфонії М. Таривердієва «Чорнобиль».

2-й учень. Симфонія порушує питання, які стояли перед людством завжди й з особливою гостротою постали у ХХ столітті з його страшними, нелюдськими технологіями. Тут переданий і жах події, і конкретні враження від побаченого в ті дні в Чорнобилі, і скорбота по загиблих і гинучих лю-

дах, тут присутні й смерть, і возз'єднання людської душі з космосом.

3-й учень. Документальний фільм «**Quo Vadis?**» побудовано на музиці симфонії Мікаела Таривердієва «**Чорнобиль**» майже без слів, тільки музика і відеоряд. Це принципова позиція, оскільки вже було висловлено дуже багато слова, щоб якісь, навіть нові, слова могли справити враження. Тільки музика в поєднанні з кадрами хроніки (хроніка катаклізмів, техногенних катастроф, природи, постатей людей) може вирвати людину з повсякденного буття «нас це не стосується», змусити замислитися над біблейським питанням «Куди йдемо?».

Перегляд фрагмента документального фільму «**Quo Vadis?**».

4-й учень. Чорнобильській трагедії присвячено багато сучасних пісень різних жанрів як українських, так і зарубіжних виконавців. Так, широко відома пісня сучасної української співачки Альоши «**Sweet People**», яку присвячено глобальним проблемам людства. З цією піснею співачка презентувала Україну на міжнародному конкурсі «Євробачення» 2010 року. Окремі кадри до відеокліпу цієї пісні було знято у Прип'яті.

Перегляд відеокліпу пісні «**Sweet People**».

4-й учень (продовжує). А зараз назвемо найвідоміші з творів зарубіжних виконавців:

× **Девід Боуї. Time Will Crawl (1987)**

Друга пісня з альбому Боуї «Never Let Me Down». Присвячена темі забруднення і руйнування планети промисловістю. Текст було надихнуто чорнобильським вибухом — так говорив сам Девід. Він пояснював: «Я закладав у пісню ідею про те, що одна-єдина людина може бути відповідальною за те, що знищить увесь світ». Через роки Боуї зізнається, що це його улюблена композиція з того альбому.

× **Адріано Челентано. Sognando Chernobyl (2012)**

П'ять років тому італійський співак випустив 11-хвилинну пісню «Мені сниться Чорнобиль», в якій виразив увесь жах із приводу того, куди йде цивілізація.

«Чи зможемо ми хоч коли-небудь
 дихати без цих газів,

Якими вже заражені,
 Без цих ядерних відходів,
 Які виготовляють в ім'я вільної торгівлі
 і глобалізації.

Вони несуть рак в кожен будинок,
 І кожному сниться Чорнобиль», —
 це фрагмент тексту.

✘ **Pink Floyd. Marooned (2014)**

Найпопулярніший приклад використання кадрів із Прип'яті. До 20-річчя виходу альбому The Division Bell (1994) легендарні англійці вирішили забезпечити відеорядом один із треків пластинки. Ця композиція — без слів. Використано простий і при цьому надзвичайний прийом — склеювання і накладення кадрів нинішніх з архівною зйомкою мирного життя Прип'яті до вибуху. Сива людина бродить по коридорах, щось записує в зошит. Обличчя не видно. Холод по спині...

Перегляд відеокліпу композиції «Marooned» групи «Pink Floyd».

5-й учень. Кіномистецтво також не пройшло повз події в Чорнобилі. Назвемо відомі художні фільми, створені митцями України.

«**Аврора**» — таку назву має фільм режисера Оксани Байрак про трагічну долю 15-річної сироти Аврори Неделіної, яка була в момент вибуху на станції й отримала величезну дозу радіації.

«**Метелики**» — заснований на реальних подіях міні-серіал режисера Віталія Вороб'йова, вийшов на екрани 2013 року до 27-х роковин Чорнобильської трагедії.

6-й учень. «**В суботу**» — художній фільм Олександра Міндадзе 2011 року. Фільм було включено до конкурсної програми 61-го Берлінського Міжнародного кінофестивалю. Дія фільму відбувається впродовж одного дня. Головний герой стає свідком аварії на ЧАЕС і постає перед моральним вибором — розповісти про це близьким, попередити їх про небезпеку або, як вимагає керівництво, не сіяти паніку. Він намагається покинути зону катастрофи, проте обставини виявляються вищими за нього, і він потрапляє в самий епіцентр подій.

«**Земля забуття**» — художній фільм франко-українського виробництва, що розповідає про аварію на Чорнобильській АЕС і її наслідки. Фільм став дебютною роботою режисера Міхаля Боганіма. Жах, страх, паніка, безвихідь — усі ці відчуття майстерно передані у фільмі. Переживання героїв невблаганно відбиваються на їхніх ще мить тому щасливих обличчях.

Перегляд трейлера художнього фільму «Аврора».

7-й учень. Жахлива аварія Чорнобиля висвітлена й у творчості митців — художників. Переглянемо деякі з цих творів (*демонструє картини*):

✘ Олексій Акіндінов «Чорнобиль. Останній день Прип'яті»;

- ✘ Олексій Бреус «Крах Чорнобильського Титаника»;
- ✘ Ільяс Айдаров «Репортаж з Чорнобиля»;
- ✘ Людмила Мешкова «Хіросіма-Чорнобиль»;
- ✘ Юрій Нікітін «Чорнобильська богоматір»;
- ✘ Роман Гуманюк «Вогні Прип'яті або Тіні Чорнобиля»;
- ✘ Віктор Шматов. Цикл «Чорнобильська трагедія».

8-й учень. Звернемося та уважно розглянемо художній твір Олексія Акіндінова «Чорнобиль. Останній день Прип'яті».

На картині відображено трагічні події 26 квітня 1986 року на Чорнобильській АЕС. Тема полотна об'єднує в собі три сюжети, три часи. Центральна частина — момент ліквідації пожежі, що почалася після вибуху реактора четвертого енергоблока (пожежні розрахунки і на дальньому плані співробітники ЧАЕС).

Права частина (сюжет у колі) — мати біля вікна з немовлям на руках. Вечір у Прип'яті — за вікном, на горизонті можна побачити ЧАЕС за декілька годин до вибуху. Круговий контур сюжету не випадковий, він повторює собою контур Колеса огляду (яке видно за вікном), тільки замість кабінок на ним — знаки радіації і розщепленого атома.

Ліва нижня частина картини відображає події ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС пізнішого часу — шахтарі в той момент, коли вони копали тунель, щоб опинитися безпосередньо під постраждалим реактором для створення під ним спеціальної камери з рідким азотом (згодом цю камеру просто забетонували).

На передньому плані — узагальнений образ героя-ліквідатора аварії, це може бути і військовий, і медичний працівник, і пересічний громадянин, що зважився на надання допомоги, незважаючи на смертельну небезпеку. Це символ вразливості, крихкості людського життя в боротьбі з найнебезпечнішим радіоактивним полум'ям.

Ведуча. Більше 30 років тому відбулася аварія на Чорнобильській АЕС. 1986 року радіація накрила 13 областей у трьох країнах: Україні, Білорусії, Росії. Чорнобильська катастрофа торкнулася півтора мільйони людей. П'ята частина території України стала зоною радіоактивного забруднення. З двох тисяч населених пунктів переселили 200 тисяч людей.

За даними контролю, рівень радіації в Чорнобилі вже давно не перевищує норму. Сюди їздять

на екскурсії іноземці. Про всяк випадок дотримуються правила безпеки. Надягають спеціальні захисні костюми. Але ще й досі ми охоплені несвідомим страхом.

30-кілометрова зона відчуження навколо станції і в наш час офіційно вважається непридатною для мешкання людей і господарської діяльності, хоча частина жителів, в основному літнього віку, повернулася до своїх осель усупереч рекомендаціям властей, і до цього дня люди мешкають там, відрізані від світу.

Пройдуть роки і десятиліття, але чорний день цієї трагедії все одно хвилюватиме людей — і тих, кого він не обійшов стороною, і тих, хто народиться далеко від того місця. Цей день завжди об'єднуватиме всіх, хто живе одним спогадом, однією печаллю, однією надією.

Ведучі читають вірш Тамари Мандич.

Ведучий

Чорнобиль

Самотність. Тиша. Чорне небо.
Пустеля. Вічність. Смерть і жах.
Недоля. Зло. В житті потреба.
Аварія. Біда. Удар.
Евакуації. Благання.
Солдати. Поспіх. Лікарі.
Дитячі крики. Біль. Прохання.
Молитви. Траурні пісні.

Ведуча

Паради. Сміх. Травневе свято.
Шпиталі. Кров. Церковний дзвін.
Рятівники. Час. Хімікати.
Загиблі. До землі уклін.
Бездня. Змішана свідомість.
Пожежа. Дим. Вогонь. Хрести.
Дерева голі. Непритомність.
Задуха. Знищені ліси.

Ведучий

Сучасність. Спогади. Минуле.
Історія. Вчорашній день.
Чорнобильці — були, заснули.
Нащадки — вирости тепер.
Майбутнє. Шанс. Можливість. Спроба.
Травневе свято. Сміх. Парад.
Містечко. Станція. Чорнобиль.

Ведучі (разом)

Життя. Дебют. Початок. Старт!
Усі учасники заходу виконують пісню «Лелеки Чорнобиля».

ПІДСУМКИ ПРОЕКТУ

Керівник проекту підсумовує результати роботи над проектом.

Ідея

КВЕСТИ В БІБЛІОТЕЦІ

Квест — командна гра, яка вчить орієнтуватися на місцевості. Суть квесту — в послідовному виконанні різних завдань. Мета — знайти відповідь, що дозволяє перейти до наступного завдання. Переможцем стає той, хто першим виконає всі завдання. Чим не бібліотечна гра? Недарма квести стали так популярні в бібліотеках. Найчастіше проводяться літературні квести, маршрут яких пов'язаний із сюжетом і героями книг.

Працюючи над проектом, учні:

- ✘ поглибили свої знання про трагічні події 26 квітня 1986 року в Чорнобилі та подвиг ліквідаторів;
- ✘ переглянули багато різних джерел інформації — довідкових видань, фільмів, збірок віршів та пісень у мережі Інтернет;
- ✘ виявили творчий підхід до оформлення проекту, навчилися об'єктивно оцінювати свою роботу та інших учасників.

У процесі роботи над презентацією вдосконалювали навички співпраці, виразного читання віршів та прози, ансамблевого співу.

Робота **на підготовчому етапі** сприяла активізації пізнавальної діяльності учнів.

На етапі проведення презентації робота сприяла практичній реалізації їхньої дослідницько-пошукової діяльності та творчості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бех І. Програма українського патріотичного виховання дітей та учнівської молоді / І. Бех, К. Чорна // Шкільний світ. Музика. — 2014. — № 23 (703). — С. 5–21.
2. Кондратова Л. Г. Організація проектної діяльності учнів у позаурочній роботі школи. / Л. Г. Кондратова. — Харків : ВГ «Основа», 2009. — С. 32–64.
3. *Моя Україна*. Ілюстрована енциклопедія для дітей / В. В. Мірошнікова, В. В. Істоміна, В. М. Верховець. — Харків : ТОВ «Septima», 2010. — 80 с.
4. Романовська М. Б. Метод проектів у навчальному процесі (методичний посібник) / М. Б. Романовська. — Харків : Веста : Видавництво «Ранок», 2007. — С. 4–44.
5. *Шкільні виховні заходи*. Вип. 4 / упоряд. О. П. Ензельт. — Харків — Тернопіль : Видавництво «Ранок», 2010. — С. 65–73, 76–88.